

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 527/2025-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **MK factoring, s.r.o.**, Visolaje 148, zastúpeného advokátom JUDr. Richardom Hulínom, Hurbanova 20, Trenčín, proti postupu Okresného súdu Michalovce v konaní sp. zn. 9C/158/2005, uzneseníu Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1Co/352/2018 z 18. decembra 2019 a uzneseníu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/150/2022 z 30. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia, ako aj vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutia, vec vrátiť na ďalšie konanie, priznať mu proti okresnému súdu finančné zadosťučinenie 100 000 eur a náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Právny predchodca sťažovateľa doručil na okresný súd 7. júla 2005 žalobu o zaplatenie 60 041,67 eur s príslušenstvom z dôvodu neuhradenia ceny za vykonané stavebné práce. Sťažovateľ doručil 15. februára 2006 okresnému súdu návrh na zmenu účastníkov konania na strane žalobcu, čo zdôvodnil uzavretím zmluvy z 2. januára 2006 o postúpení žalovanej pohľadávky. Ešte pred rozhodnutím o procesnom návrhu sťažovateľa doručil 5. apríla 2006 jeho právny predchodca okresnému súdu späťvzatie žaloby s návrhom na zastavenie konania. Okresný súd uznesením z 24. októbra 2006 konanie zastavil a nepripustil zámenu účastníkov konania na strane navrhovateľa. O odvolaní sťažovateľa Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 3. októbra 2007 rozhodol tak, že uznesenie okresného súdu o zastavení konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresnému súdu vytkol, že zastavil konanie bez toho, aby rozhodol o návrhu na zmenu účastníkov konaniam, a to napriek tomu, že procesný úkon späťvzatia nasledoval až po návrhu na zmenu. Okresný súd tak nezachoval potrebný postup pri rozhodovaní, keď najskôr nerozhodol o zmene účastníkov, čo malo vplyv na účastníctvo v konaní. Z odôvodnenia uznesenia okresného súdu nebolo možné zistiť žiadne dôvody, pre ktoré nevyhovelo návrhu na zámenu účastníkov konania.

3. Okresný súd po vrátení veci uznesením z 11. februára 2008 pripustil zámenu účastníkov konania tak, že na strane navrhovateľa z konania vystúpil právny predchodca sťažovateľa a na jeho miesto nastúpil sťažovateľ. Okresný súd v odôvodnení tohto uznesenia okrem iného uviedol, že právny predchodca svoju pohľadávku voči žalovanej previedol účinne zmluvou z 2. januára 2006 na sťažovateľa, a preto späťvzatie návrhu právnym predchodcom sťažovateľa, ktoré došlo súdu 5. apríla 2006, je právne neúčinné.

4. Okresný súd rozsudkom zo 7. júna 2016 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalovanú sumu s príslušenstvom sťažovateľovi. Na odvolanie žalovanej krajský súd uznesením zo 7. februára 2018 zrušil prvoinštančný rozsudok a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Dôvodil, že okresný súd pochybil, ak meritórne rozhodol bez predchádzajúceho rozhodnutia o späťvzatí žaloby právnym predchodcom sťažovateľa. Na tejto vade nič nemení ani skutočnosť, že okresný súd následne rozhodol o zmene účastníkov podľa § 92 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Je tomu tak preto, že v rámci singulárnej sukcesie (zmene účastníctva v konaní) vstupuje právny nástupca do všetkých procesných práv a povinností predošlého účastníka. Krajský súd zároveň uviedol, že medzičasom Okresný súd Rožňava právoplatne rozhodol o neplatnosti postúpenia žalovanej pohľadávky z pôvodného veriteľa na právneho predchodcu sťažovateľa (zmluva o tomto postúpení je zo 4. apríla 2005). Právny predchodca sťažovateľa sa teda nestal veriteľom žalovanej a pohľadávku nemohol platne postúpiť na sťažovateľa.

5. Okresný súd uznesením z 24. mája 2018 rozhodol, že konanie nezastavuje. Dôvodil, že právny predchodca sťažovateľa nebol aktívne legitimovaný na späťvzatie žaloby, lebo žalovanú pohľadávku nenadobudol od pôvodného veriteľa v dôsledku neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky. Právny predchodca sťažovateľa formálne vystupoval ako žalobca, ale hmotné právo mu nepriznávalo právo na zaplatenie žalovanej sumy. Nemohol teda ani disponovať s predmetom konania a žalobu účinne vziať späť.

6. Na odvolanie žalovanej krajský súd napadnutým uznesením z 18. decembra 2019 zmenil uznesenie okresného súdu tak, že konanie zastavuje. Nosný právny názor okresného súdu vyhodnotil ako nesprávny, pretože procesný úkon účastníka, akým späťvzatie žaloby je, podmienil aktívnou vecnou legitimáciou žalobcu v konaní. Zdôraznil, že subjektívne právo žalobcu vziať žalobu späť nie je podmienené vecnou legitimáciou strany sporu, ale iba tým, či procesný úkon späťvzatia žaloby uplatnila strana v spore – žalobca. Právny predchodca sťažovateľa bol v čase späťvzatia žaloby stranou sporu a žalovaná so späťvzatím žaloby vyslovila súhlas, preto boli splnené zákonné podmienky na zastavenie konania.

7. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie založené na dôvode podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Namietal, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho argumentáciou vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej. Okresný súd bol povinný rozhodnúť o návrhoch v takom časovom slede, v akom boli doručené. O späťvzati rozhodol v čase, keď on v konaní vystupoval na strane žalobcu, a nie jeho právny predchodca, ktorý nebol aktívne vecne legitimovaný a súčasne už nebol stranou sporu. Po právoplatnom pripustení zmeny na strane žalobcu nebolo možné vyhovieť späťvzatiu žaloby jeho právnym predchodcom.

8. Najvyšší súd napadnutým uznesením z 30. januára 2024 dovolanie sťažovateľa ako nedôvodné zamietol. Odkazom na jednotlivé pasáže odvolacieho uznesenia najvyšší súd zdôraznil, že krajský súd sa v odôvodnení uznesenia vysporiadal náležitým spôsobom nielen s odvolacími námietkami žalovanej, ale aj s argumentmi sťažovateľa. Odôvodnenie uznesenia krajského súdu nevybočuje z limitov spravodlivého procesu, je logické a primerané. Krajský súd svoj právny názor odôvodnil úvahami, ktoré sú zrozumiteľné, konzistentné a spätne preskúmateľné.

9. K druhému dovolaciemu dôvodu najvyšší súd odkázal na rozhodnutie sp. zn. 5Cdo/248/2012 z 25. júna 2014, z ktorého vyplýva, že k zmene účastníctva dochádza až vtedy, keď konajúci súd zmenu pripustí. Pokiaľ o návrhu podanom podľa § 92 ods. 2 OSP súd právoplatne nerozhodne, zostáva okruh účastníkov konania nezmenený. Právny predchodca sťažovateľa v čase doručenia späťvzatia žaloby bol sporovou stranou – žalobcom, pričom okresný súd o pripustení zmeny na strane žalobcu rozhodol až s právoplatnosťou k 28. júlu 2009. Preto právny predchodca sťažovateľa v pozícii žalobcu disponoval oprávnením vziať žalobu späť v celom rozsahu. Následne po pripustení zmeny na strane žalobcu bol sťažovateľ viazaný i procesnými úkonmi, ktoré dovtedy v konaní urobil jeho právny predchodca (vrátane späťvzatia žaloby). Dovoláním napadnuté uznesenie krajského súdu je preto správne a k porušeniu procesných práv sťažovateľa nedošlo.

III.

Argumentácia sťažovateľa

10. Podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd ani najvyšší súd riadne nevysporiadali s dôvodmi jeho odvolania a dovolania. Najvyšší súd nereagoval na sťažovateľom namietaný rozpor medzi napadnutým uznesením krajského súdu a jeho uznesením z 3. októbra 2007; ide najmä o vyriešenie námietky existencie závislosti výroku o zastavení konania na základe späťvzatia doručeného okresnému súdu 5. apríla 2006 od výroku rozhodnutia o návrhu na zmenu účastníkov konania doručeného skôr, a to najmä s ohľadom na ich obsahovú závislosť. Krajský súd ani najvyšší súd vôbec neprihliadli na výklad jednotlivých úkonov procesných strán v ich súvzťažnosti a časovej súvislosti. Išlo pritom o otázky, ktoré boli pre rozhodnutia kľúčové, krajský súd sa však s nimi ako

stále uvádzanou argumentáciou sťažovateľa v napadnutom rozhodnutí nezaoberal, prípadne sa niektorými otázkami zaoberal len stručne. V dôsledku toho došlo k porušeniu práva na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia, práva na rovnosť účastníkov konania (sťažovateľ bol znevýhodnený a poškodený), k arbitrárnosti rozhodnutia spočívajúcej v neprihliadnutí na časovú súslednosť jednotlivých úkonov, na právny nárok sťažovateľa na vstup do konania pri zachovaní účinkov žaloby, ako aj k porušeniu právnej istoty, keďže súd nerešpektoval zákonom upravený postup pri zmene strany sporu, rešpektujúc právny nárok nového žalobcu (účel § 92 ods. 2, 3 OSP), ktorému svedčí aktívna vecná legitimácia na vstup do konania, a to pri zachovaní účinkov podania žaloby.

11. Prístup súdov v predmetnej veci podľa sťažovateľa znamená, že včas podaný návrh nového žalobcu na zmenu účastníka konania stráca svoj význam za situácie, v ktorej následne dôjde zo strany pôvodného žalobcu k späťvzatiu žaloby, ktoré nie je možné vziať späť. Sťažovateľ tak momentom nadobudnutia právoplatnosti svojho vstupu do konania na strane žalobcu vôbec nedisponoval konaním, teda ani právom na späťvzatie žaloby, ktoré sa priznaním účinku späťvzatia žaloby právnym predchodcom sťažovateľa stalo iba teoretickým.

12. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že od doručenia späťvzatia žaloby okresnému súdu v apríli 2006 do právoplatnosti napadnutého uznesenia krajského súdu o zastavení konania bolo vykonané rozsiahle dokazovanie a okresný súd dvakrát meritórne rozhodol. Časová následnosť procesných úkonov mala byť rozhodujúcim faktorom pri garancii práv sťažovateľa ako nového žalobcu pri právom aprobovanom postupe jeho zmeny. Pokiaľ tomu tak nie je, stráca účel § 92 ods. 3 OSP v súvislosti aplikáciou singulárnej sukcesie právneho nástupcu do všetkých procesných práv a povinností predošlého účastníka, ktorý zobral žalobu späť (pričom späťvzatie žaloby nemožno účinne odvolať), úplne význam (napr. vo veci bolo nariadené predbežné opatrenie, ktorým súd žalovanej zamedzil disponovať nehnuteľnosťami).

13. Právny predchodca sťažovateľa vzal žalobu späť v čase, keď už spolu so sťažovateľom boli účastníkmi konania o zmene žalobcu na základe skôr podaného návrhu na zmenu žalobcu. Nedochádza tu síce k automatickému procesnému nástupníctvu (momentom doručenia návrhu na zmenu žalobcu), toto však bolo nárokovateľné momentom doručenia návrhu na zmenu žalobcu. Hoci by procesný nástupca pri zmene žalobcu mal prijať stav taký, aký je i s procesnými úkonmi, ktoré dovtedy urobil jeho predchodca, je nelogické, aby k takýmto úkonom za daných procesných okolností patrilo aj späťvzatie žaloby, resp. aby mu boli priznané účinky, ktorého dôsledkom je ukončenie samotného postavenia sťažovateľa ako sporovej strany (žalobcu) bez toho, aby jej vôbec vznikol nárok na zachovanie právnych účinkov spojených s podaním žaloby iný, ako je nárok na vstup do konania o rozhodovaní o späťvzatiu žaloby uskutočnenom jej právnym predchodcom a s tým súvisiacim rozhodovaním o trovách konania. Účinky späťvzatia žaloby by teda mali byť obsahovo závislými od rozhodnutia o výroku o zmene žalobcu.

14. Podľa sťažovateľa bolo možné v konaní o zmene žalobcu analogicky aplikovať vtedy účinný § 146 OSP o súhlase žalovaného so späťvzatím, a to tak, že by sa súhlas vyžadoval aj od sťažovateľa, ktorý mal nastúpiť do procesného postavenia žalobcu.

15. Sťažovateľ zdôrazňuje, že v uznesení z 11. februára 2008 o pripustení zámeny účastníkov konania okresný súd vyslovil názor o právnej neúčinnosti späťvzatia žaloby právnym predchodcom sťažovateľa. Krajský súd toto uznesenie potvrdil svojím uznesením z 22. apríla 2009. Následne konanie pokračovalo bez akéhokoľvek spochybňovania neúčinnosti späťvzatia žaloby. Až pri rozhodovaní o odvolaní proti druhému meritórnemu rozsudku okresného súdu krajský súd kvalifikoval nerozhodnutie o späťvzatí žaloby ako procesnú vadu, ktorú je potrebné napraviť.

16. Pre prípad neúspechu ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutým rozhodnutiam krajského súdu a najvyššieho súdu vidí sťažovateľka porušenie svojich označených práv postupom okresného súdu v tom, že tento napriek nerozhodnutiu o späťvzatí žaloby o nej meritórne konal a rozhodoval.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

17. Krajský súd ako súd odvolací napadnutým uznesením zastavil konanie. Sťažovateľ podal proti uzneseniu o zastavení konania dovolanie založené na § 420 písm. f) CSP, teda na namietanom znemožnení uskutočňovania procesných práv nesprávnym procesným postupom krajského súdu. Zastavenie konanie, ktoré je v rozpore so zákonom, bezpochyby porušuje základné právo sporovej strany na súdnu ochranu, pretože vo svojej podstate znamená odopretie spravodlivosti tým, že konanie končí bez toho, aby konajúci súd meritórne o žalobe rozhodol a vysporiadal sa s uplatneným hmotnoprávnym nárokom žalobcu. Sťažovateľ preto správne postupoval, ak na ochranu svojich základných práv a slobôd využil prostriedok, ktorý mu zákon (CSP) na ten účel poskytuje.

18. Z pohľadu právomoci ústavného súdu však využitie dovolania znamená, že ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa proti zásahu spočívajúcemu v napadnutom uznesení krajského súdu poskytoval najvyšší súd ako súd dovolací. Tým sú aktivované limity právomoci ústavného súdu vyplývajúce z čl. 127 ods. 1 ústavy („ako o ochrane týchto práva a slobôd nerozhoduje iný súd“) a procesne zakotvené v § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Ústavný súd nemá právomoc na prerokovanie a rozhodnutie o ústavnej sťažnosti, ak táto smeruje proti zásahu, ktorý bol preskúmaný iným súdom v konaní na to určenom. Ochranu základným právam a slobodám sťažovateľ totiž v takom prípade poskytuje práve iný súd. V prípade sťažovateľa to bol najvyšší súd ako súd dovolací. V tejto časti preto musel ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie a na rozhodnutie o nej podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

IV.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

19. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

20. Sťažovateľ vo svojom dovolaní predniesol dva dôvody. Prvý sa týkal nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu a druhý nesprávnosti zastavenia konania krajským súdom.

21. K prvému dovolaciemu dôvodu sa podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd postavil správne. V bode 18 svojho uznesenia odkázal na konkretizované pasáže odôvodnenia uznesenia krajského súdu, pričom ich podstatu aj stručne zrekapituloval. Tým dokumentoval, že krajský súd sa nevysporiadal iba s námietkami žalovanej, ktoré predniesla v jej odvolaní proti uzneseniu okresného súdu o nezastavení konania, ale aj s ťažiskovými argumentmi sťažovateľa v jeho vyjadrení k odvolaniu. Ústavný súd k tomu uvádza, že jadrom sťažovateľovej nespokojnosti s výsledkom konania, do ktorého vstúpil, je vo svojej podstate jednoduchá procesná otázka (rozhodnutie o späťvzatí žaloby podanom počas čiastkového konania o návrhu na zmenu účastníkov konania, ak zámena napokon bola pripustená). Preto ani nebolo dôvodné očakávať rozsiahle procesnoprávne analýzy zo strany krajského súdu. Krajský súd najprv v bode 11 svojho uznesenia jasne a zrozumiteľne poukázal na formálne chápanie procesných strán, v dôsledku čoho sa posúdenie ich hmotnoprávneho postavenia prejaví až v meritórnom rozhodnutí, ktorému musí predchádzať riadny súdny proces. Nadväzne na to krajský súd vysvetlil, že procesný úkon späťvzatia žaloby žalujúcou stranou nesúvisí s otázkou jej vecnej legitímácie, ktorá nemá relevanciu pre rozhodnutie o späťvzatí majúce procesnú povahu, ale význam vykazuje len vo väzbe na meritórne rozhodnutie. Napokon v bode 15 svojho uznesenia krajský súd uplatnil predostreté procesno-teoretické závery na okolnosti prejednávanej veci, keď zdôraznil, že späťvzatie uskutočnil subjekt, ktorý bol v tom čase v procesnom postavení žalobcu, a teda procesná úprava mu toto subjektívne právo zaručovala. A keďže boli splnené aj ostatné zákonné požiadavky (súhlas žalovaného, späťvzatie ešte pred začatím pojednávania), bolo nevyhnutné konanie zastaviť.

22. Na podklade rekapitulovaných zistení je ústavný súd toho názoru, že záver najvyššieho súdu v bode 17 jeho uznesenia, podľa ktorého je argumentácia krajského súdu koherentná a jeho rozhodnutie je konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe krajský súd dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť, nesignalizuje žiadne pochybnosti o jeho ústavnej udržateľnosti.

23. Pokiaľ ide o druhý dovolací dôvod, najvyšší súd v bode 20 odôvodnenia svojho uznesenia zopakoval podstatu procesného chápania postavenia sporových strán s druhovou konkretizáciou na úkon späťvzatia žaloby. V nasledujúcom bode 21 podčiarkol rozhodujúce skutkové okolnosti prejednávanej veci a v bode 22 vhodne doplnil dôvody uznesenia krajského súdu o odkaz na prilihavé skoršie rozhodnutie dovolacieho súdu zaoberajúce sa okamihom, kedy dochádza k zmene účastníkov. V bode 23 potom najvyšší súd priniesol výsledok, podľa ktorého právny predchodca sťažovateľa disponoval oprávnením vziať žalobu späť v celom rozsahu. Následne po pripustení zmeny na strane žalobcu bol sťažovateľ viazaný i procesnými úkonmi, ktoré dovtedy v konaní urobil jeho právny predchodca (vrátane späťvzatia žaloby).

24. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd vysvetlil a na prejednávajúcu vec aj uplatnil podstatu formálneho chápania procesného postavenia sporových strán v civilnom sporovom konaní spôsobom, ktorý rešpektuje základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie.

25. Argumentácia sťažovateľa neberie do úvahy dve podstatné okolnosti. Prvou je určenie okamihu, kedy dochádza k zmene účastníkov konania na žalujúcej strane. Druhou je nezohľadnenie obsahu hmotnoprávneho vzťahu medzi právnym predchodcom sťažovateľa a sťažovateľom.

26. Pokiaľ ide o určenie okamihu zmeny účastníkov konania, ústavný súd nemá čo dodať k právnemu záveru, ktorý uviedol najvyšší súd odkazom na svoje skoršie rozhodnutie sp. zn. 5Cdo/248/2012 z 25. júna 2014. Z neho jasne vyplýva, že k zmene účastníkov konania dochádza až rozhodnutím súdu, teda jeho právoplatnosťou. V čase, keď je ešte len podaný návrh na zmenu, ale nie je o ňom právoplatne rozhodnuté, je stále plnohodnotným účastníkom konania pôvodný žalobca, hoci hmotnoprávna pozícia už jeho účasti na konaní nesvedčí. Preto takýto účastník, aj keď už hmotnoprávne nelegitimovaný, je oprávnený vziať žalobu späť a späťvzatím vyvolať zastavenie konania. Procesnoprávna úprava neobmedzuje dispozíciu žalobcu žalobou v čase medzi podaním návrhu na zmenu žalobcu a právoplatným rozhodnutím o tomto návrhu.

27. Opomenutie druhej podstatnej okolnosti sťažovateľom vyplýva z jeho argumentácie založenej na ním zdôrazňovanom paradoxe, ktorý má spočívať v tom, že hoci naň bola postúpená žalovaná pohľadávka a hoci bol podaný návrh na zmenu účastníkov, späťvzatiu žaloby jeho právnym predchodcom súdy priznali právne účinky a konanie zastavili. Ústavný súd nespochybňuje logiku tohto konceptu, tá je však daná len pri izolovanom (procesnom) pohľade naň. Pohľad na ňu je odlišný, ak zahŕňa aj hmotnoprávny vzťah medzi právnym predchodcom sťažovateľa a sťažovateľom. Oboja sú stranami zmluvy o postúpení pohľadávky, v ktorej im nič nebránilo dojednať si ďalší postup v predmetnom sporovom konaní bezprostredne po postúpení pohľadávky s prípadnými sankciami v prípade nerešpektovania dojednaných povinností. Aj prípade absencie zmluvných dojednaní tohto druhu je vecou sťažovateľa zvážiť, či späťvzatie žaloby jeho právnym predchodcom nevyžaduje uplatnenie zodpovednosti za vady „nakúpenej“ pohľadávky aj s prípadnou škodovou koncovkou stvárnenu trovami, ktoré sťažovateľ v zastavenom konaní musel vynaložiť. Predostreté úvahy ústavný súd neponúka preto, aby prejudikoval budúci vývoj vzájomných právnych vzťahov sťažovateľa a jeho právneho predchodcu, či dokonca preto, aby sťažovateľovi radil, ako má ďalej pri ochrane svojich oprávnených záujmov postupovať. Na to ústavný súd nedisponuje náležitými skutkovými podkladmi a ani mu to neprislúcha. Dôvodom úvah ústavného súdu je výlučne zdôraznenie odlišenia medzi procesnoprávnou rovinou konkrétneho civilného sporového konania, ktoré bolo zastavené a sťažovateľ v tom vidí porušenie svojich označených práv, a hmotnoprávnym obsahom vzťahu sťažovateľa s jeho právnym predchodcom. Spojenie oboch pohľadov je totiž odpoveďou na sťažnostnú argumentáciu založenú na sťažovateľom zdôrazňovanom paradoxe (nelogickosti), keď nedokázal žalobou a konaním disponovať, hoci už v procesnom postavení žalobcu vystupoval.

28. Pokiaľ ide o sťažovateľovu argumentáciu rozhodnutiami okresného súdu z 11. februára 2008 a krajského súdu z 22. apríla 2009, v ktorých bola konštatovaná právna neúčinnosť späťvzatia žaloby, ústavný súd upozorňuje, že predmetom oboch uvedených rozhodnutí bola čiastková otázka zmeny účastníkov na žalujúcej strane, nie rozhodovanie o späťvzati žaloby právnym predchodcom sťažovateľa. Preto, hoci právna neúčinnosť bola v odôvodnení neskôr potvrdeného uznesenia okresného súdu z 11. februára 2008 skutočne konštatovaná, nemožno toto konštatovanie okresného súdu považovať za súčasť nosných právnych názorov okresného súdu, keďže predmetom jeho rozhodovania bola odlišná procesnoprávna otázka. Z rovnakého dôvodu ho už vôbec nemožno považovať za právne záväzné pre neskoršie rozhodovanie o návrhu na späťvzatie žaloby.

Irelevantnosť tohto argumentu si potom nevyžadovala ani adresnú reakciu najvyššieho súdu v dôvodoch jeho napadnutého uznesenia.

29. Celkom nesprávna je aj sťažovateľova úvaha o potrebe analogickej aplikácie § 146 OSP tak, že na zastavenie konania v dôsledku späťvzatia sa má po podaní návrhu na zmenu účastníkov konania vyžadovať aj súhlas budúceho potencionálneho žalobcu. Práve existencia a obsah hmotnoprávneho vzťahu medzi postupcom a postupníkom, ktoré predpokladajú súdne uplatnenie zákonom ustanovených alebo zmluvne dojednaných práv a povinností kontrahentov, nevyžaduje, a tým ani neodôvodňuje prístup k tak krajnému riešeniu, akým je analógia vo sfére formálneho (procesného) práva.

30. Ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu dospel k záveru o bezúspešnosti ústavnej sťažnosti, a to pre jej nedôvodnosť. Preto je namieste uplatniť stabilne judikovaný právny názor, podľa ktorého za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). Ústavný súd v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

IV.3. K napadnutému postupu okresného súdu:

31. Postup okresného súdu sťažovateľ namieta v dvoch rovinách. Prvou je porušenie „protiprietahových“ základných práv a slobôd.

32. K tomu ústavný súd uvádza, že podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 38 ods. 2 listiny (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

33. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť v čase, keď už okresný súd v jeho civilnom spore nekonal, pretože konanie bolo právoplatne ukončené (zastavením). Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v čase podania ústavnej sťažnosti k namietanému porušovaniu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom okresného súdu už nemohlo dochádzať, preto ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. To isté platí aj o namietanom porušení základného práva na súdnu ochranu, ktoré sťažovateľ nezaložil na argumentoch odlišných od namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

34. Druhá rovina kritiky spočíva v nespokojnosti sťažovateľa s tým, že okresný súd napriek nerozhodnutiu o späzvatí žaloby o nej meritórne konal a rozhodoval. Ide však o námietku, ktorú sťažovateľ mohol a mal uplatniť počas konaní okresného súdu, prípadne v opravných prostriedkoch, o ktorých rozhodujú inštančne vyššie všeobecné súdy. Túto námietku v podobe kritiky časovej postupnosti rozhodovania okresného súdu o relevantných parciálnych procesných otázkach sťažovateľ aj predniesol v dovolaní. Najvyšší súd ju v nerozlučnej spojitosti s dovolaním namietaným uznesením krajského súdu o zastavení konanie vecne preskúmal, hoci s výsledkom pre sťažovateľa negatívnym. Preto ústavný súd nemá právomoc na prieskum postupu okresného súdu, a preto v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

35. Odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku má za následok, že stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa formulovanými v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutých uznesení, vrátenie veci, finančné zadosťučinenie, náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2025

Robert Šorl
predseda senátu